LUND UNIVERSITY

Rapport. Undersökningar av stenåldersboplatsen Löddesborg, Löddeköpinge 92:2, Löddeköpinge sn, Skåne

Jennbert, Kristina

1985

Link to publication

Citation for published version (APA):
Jennbert, K. (1985). *Rapport. Undersökningar av stenåldersboplatsen Löddesborg, Löddeköpinge 92:2, Löddeköpinge sn, Skåne*. Lund University: Department of Archaeology.

Total number of authors:
1

General rights
Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.
• Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
• You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
• You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: https://creativecommons.org/licenses/

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

RAPPORT

UNDERSÖKNING AV STENALDERSBOPLATSEN LÖDDESBORG, LÖDDEKÖPINGE 92:2, LÖDDEKÖPINGE SN, SKANE

En kompletterande undersökning av Löddesborgsboplatsen, belägen på Skarorna, ägde rum som seminarieutgrävning vid institutionen för arkeologi, Lunds universitet, under tiden 14.9 - 24.9 1981, under ledning av undertecknad och assistent FK P U Hörberg.

Boplatsen är känd redan i början av 1900-talet och registrerades av Knut Kjellmark vid en inventering av stenåldersboplatser i Sverige (Kjellmark 1905). I riksantikvarieämbetets fornlämningsregister för Löddeköpinge socken är stenåldersboplatsen upptagen som fornlämning nr 8.

Boplatsen har tidigare undersökts under åren 1964-1970 av Historiska museet, Lund. Utgrävningarna utfördes i samband med att man exploaterade markområdet. Delar av strandvallen, på vilken boplatsen till största delen var belägen, togs bort. De tidigare utgrävningarna leddes av P U Hörberg.

Löddesborgsboplatsen är den rikaste fornlämningen i Skåne med fynd av ertebøllekaraktär. En mindre del av fyndmaterialet kan också hänföras till tidigneolitisk trattbägarkultur. Boplatsen hade en komplicerad stratigrafi, där fyra eventuellt fem bosättningshorisonter kunde urskiljas inom ett ca 50 x 170 m stort område.

Fyndmaterialet i de olika lagren uppvisar en tidigare inte anad sammansättning av fynd. I samtliga lager finns ertebølle- respektive tidigneolitisk trattbägarkeramik. Ertebøllekeramkien dominerar i samtliga bosättningshorisonter. Den tidigneolitiska keramiken finns sparsamt i de undre lagren, däremot med ökad frekvens i de övre lagren (Jennbert 1984 s 21-63).

I samband med en bearbetning av Löddesborgsboplatsen framstod en kompletterande undersökning som nödvändig. Syftet med denna undersökning var att ytterligare analysera de stratigrafiska förhållandena. För att dessutom studera strandvallsbildningen, natur- och kulturmiljö söktes efter organogena sediment för provtagning till en planerad pollenanalys. Om tidigare kulturlager

kunde återfinnas var syftet också att samla kolprover för C-14 dateringar, makrofossil och osteologiskt material. Undersökningen var förbunden med ett avhandlingsarbete, där just Löddesborgs-boplatsen utgjorde det primära arkeologiska källmaterialet (Jennbert 1984).

Provgropar, 2 m^2 stora, samt större schakt undersöktes med en sammanlagt yta av 45 m^2. Ploglagret grovgrävdes medan kulturlagret fingrävdes. Schaktplan upprättades i skala 1:500 och profiler och planer i skala 1:10 eller 1:20. Undersökningen dokumenterades med svart/vit foto samt dia.

Provgropssystemet konnekterades i möjligaste mån till det tidigare använda koordinatsystemet (ej rikets). Felkällor kan finnas i sammanställning av äldre utgrävningar och 1981 års undersökning (ritning nr 1). Det är emellertid sannolikt att eventuella felkällor inte är stora eftersom det finns uppgifter i planer och dagboksanteckningar från de tidigare utgrävningarna. P U Hörbergs markkännedom styrker också sammanställningen av de olika årens utgrävningsområden.

I ploglagret påträffades över hela markområdet rikligt med flinta. En hel del av materialet var patinerat eller svallat. Endast redskap insamlades från ploglagret (1 tvärpil, 3 spånskrapor, varav 1 patinerad, 2 skivskrapor, 1 eggavslag från kärnyxa samt 1 skivyxa).

Provgroparna 2, 3, 4 och 8 är belägna i och invid det forntida mindre sankområdet i den nordvästliga delen av boplatsområdet. Strax intill provgroparna finns ett brunnslock, på vilken fixpunkten +4.04 m ö h är belägen.

I provgropen 3, 1 x 2 m stor, i sankområdet påträffades organogena sediment som var starkt humifierade. Några arkeologiska fynd påträffades inte. I ett sammanhängande schakt om 6 m (provgroparna 2, 4 och 8) i kanten av sankområdet påträffades mineragena lager med flintavslag, avslag av hälleflinta, spån, 1 kärnyxa, 1 spetsyxa, bränd flinta och svallad flinta. Fyndtabellen nedan visar smakprov på fyndmaterialet eftersom inte någon systematisk fyndinsamling gjordes.

Syftet att undersöka denna del av boplatsområdet var att finna organogena sediment. Sådana påträffades ovan lera i undre delen av det 6 m långa schaktet, som var ca 0.9 m djupt. Det var emellertid svårigheter att konnektera dem med fyndförande lager. Dessutom visade det sig, att karaktären av de organogena sedimenten gjorde det mindre sannolikt, att medelst pollenanalys undersöka strandvallsbildningens tillblivelse och tillväxt samt den vegetationshistoriska utvecklingen på platsen. Pollenprover och utvidgning av undersökningsytan utfördes därför inte efter diskussioner på platsen med docent Gunnar Digerfeldt, Kvartärgeologiska avdelningen, Lunds universitet.

I provgroparna 4 och 8 påträffades ett sandlager under ploggången. Sandlagret avsmalnade och upphörde i mitten av provgropen 4 (fyndmaterial tab. 1). Sandlagret kan ge en antydan av läget för det innersta partiet av strandvallen.

Provgropen 1 är belägen mitt emellan sankområdet och det östligaste undersökningsområdet. I provgropen, 1x2 m stor, påträffades en nedgrävning. Den avtecknades först ca 0.4 under markytan (plan ritning nr 2).

I den norra delen av provgropen framstod nedgrävningen i profilväggen, som en 1,5 m stor nedgrävning, som avsmalnade nedåt (profil, ritning nr 2; foto nr 1). Gropen var ca 0.8 m djup. Botten av gropen var belägen på steril sand,+4.00 m ö h. Fyllningen bestod av en mörkgrå, sotig sand med skörbrända stenar. I den nordöstliga delen av provschaktet urskiljdes ett kulturlager, 0.4 m djupt. Detta hade inslag av sand i den undre delen (profil, ritning nr 2). Gropen grävdes i 10 cm skikt (fyndmaterial, tab. 2).

Det östligaste schaktet, vinkelrät mot den bortschaktade strandvallen, var 15 m långt. I schaktet (provgroparna 9, 14, 11, 12, 7, 13, 10 och 5) påträffades under ploggången skikt som möjligen kan vara av samma typ som de lager man påträffat vid de tidigare undersökningarna.

I den norra delen av schaktet urskiljdes under ploglagret skikt A, möjligen lager 2M, som ett svart, sandigt skikt med fynd av flinta, fåtaliga ben samt skörbränd sten. Under detta skikt

fanns skikt B, som var brunt och sandigt. Skikt B kan möjligen parallelliseras med lager 2U. Skiktet innehöll rikligt med flinta och skörbränd sten, om ock i mindre mängd i förhållande till det övre kulturlagret (profil, ritning nr 3, foto 2).

I södra delen av schaktet var stratigrafin starkt omrörd och störd av markarbeten. I provgroparna 5, 10 och 7 kunde ett mindre parti urskiljas med spår av ett gråbrunt sandigt skikt. Detta skikt C kan kanske vara av samma slag som lagret 2UN. I skikt C påträffades sparsamt med flinta (profil, ritning nr 3; foto nr 3).

Lagerföljden i schaktet var dock så pass förstörd att man ej med säkerhet kan konnektera de vid 1981 års undersökning framkomna skikten med de lager som urskiljts vid de tidigare undersökningarna.

Efter markexploateringen av strandvallen i slutet av 1960-talet utnyttjade man grustaget till rötslamsdammar. I mitten av 1970-talet återställdes marken och numera används "Skarorna" som åker mark. Det är sannolikt vid återställandet rötslamsdammarna som kvarvarande rester av boplatsen schaktades bort. Markarbetena som då ägde rum kan förklara de starkt omrörda skikten i den södra delen av det östligaste schaktet, där man ställvis också kunde urskilja steril sand alldeles under ploglagret.

Fyndmaterialet i det östligaste schaktet var till ca 45% patinerat, vilket kan tyda på omrörda lager, där vissa partier legat exponerade en längre tid i samband med markarbetena (fyndmaterial tab. 3).

Ca 7 m väster om det östligaste schaktet, vid x-28.40, y-192.80, påträffades i sönderbruten stratigrafi en härdgrop, A1. Anläggningen var belägen alldeles under ploggången och skar undre kulturskikt.

Härdgropen var oval, 1.4 x 1.80 m stor och ca 0.30 m djup, orienterad i S-N (plan, profil, ritning nr 4; foto nr 4 och 5). Fyllningen bestod av svart sotig sand med fynd av flinta och rikligt med skörbränd sten (fyndmaterial tab. 4).

1981 års undersökning av kvarvarande rester av Löddesborgsboplatsen visar att endast inre delen av strandvallen, på vilken huvuddelen av boplatsen var belägen, var bevarad. Intakta kulturlager återfanns endast i det inre partiet av den tidigare undersökta komplexa strandvallsboplatsen. Fyndmaterialet visar att dessa kulturlager kan hänföras till ertebøllekultur. Boplatsresterna i det östligaste schaktet kan också dateras till ertebøllekulturen. Härdgropen A 1, kan troligen konnekteras till skikt B. Nedgrävningen i provgropen 1, även om avståndet är stort, kan sättas i samband med skikt A.

Lund 1985 04 12

Kristina Jennbert

Kristina Jennbert

Jordprover

Nr	Läge	Skikt
1.	Pg 6	kulturlager 5 cm under ploglagret
2.	Pg 6	kulturlager 30 cm under ploglagret
3.	Pg 1	botten av grop
4.	Pg 1	undre delen av gropen
5.	Pg 1	övre delen av gropen
6.	Pg 5	bottenlager
7.	Pg 5	C
8.	Pg 7	C
9.	Pg 11	kulturlager 10 cm under ploglagret
10.	Pg 11	kulturlager 35 cm under ploglagret
11.	Pg 14	C
12.	Pg 14	A

Makrofossilprover

Nr.	Läge	Skikt	0.40	0.80	
104.	Pg 1	skikt 1-3	x	x	
105.	Pg 5	C	x	x	
106.	Pg 7	B	x	x	
108.	Pg 14	A	x	x	
112.	Pg 9	C	x	x	
115.	A 1	härdgrop	x	x	
116.	Pg 2	kulturlager	x	x	
117.	I D	2UN	x		tid. under
118.	omr. K	2 UN	x	x	" "

Ritningar

1. Schaktplan 1981. Undersökningar 1964-1970 markerade.
2. Provgrop 1. Plan, norra - respektive östra schaktprofile
3. Det västligaste schaktet, profil A-B.
4. Anläggning A 1, Plan, profil A-B, profil C-D

Foto (Kristina Jennbert)

1. Provgrop 1, nedgrävning, norra schaktprofilen
2. Norra delen av det västligaste schaktet, västra schaktprofilen
3. Södra delen av det västligaste schaktet, västra schaktprofilen
4. A 1, härdgrop, plan från SV.
5. A 1, härdgrop, profil från NV

Tabell 1 Fyndmaterial

	Pg 4		Pg 5	
	antal	vikt	antal	vikt
avslag	17	145	20	305
patinerade avslag			10	60
avslag, hälleflinta	3	70		
spån	3	11		
patinerade spån			1	7
kärnyxa	1	40		
spetsyxa	1	160		

Tabell 2. Fyndmaterial

	1		2		3		4		5		6		7		8		Summa	
	A	V	A	V	A	V	A	V	A	V	A	V	A	V	A	V	A	V
block					9	850	4	455	3	150					1	155	17	1610
avslag	14	65	20	113	170	957	90	770	136	1710	62	440	25	550	15	190	532	4795
avslag, hälleflinta					1	10											1	10
pat. avslag	1	10							4	10					1	25	6	45
pat. spånblock	1	200															1	200
spån	8	26	4	20	5	22	9	44	6	30	1	2	2	5			35	149
pat. spån									1	2							1	2
mikrospån									1	2							1	2
spånskrapa					1	8											1	8
skivskrapa							1	5	1	12							2	17
tvärpil					2	2											2	2
kärnyxa			1	85	1	105											2	190
frag. kärnyxa							2	40									2	40
eggavslag, "											1	32					1	32
förarbete, "			1	110													1	110
skivyxa					1	40	1	60									2	100
Summa	24	301	26	328	190	1994	107	1374	152	1916	64	474	27	550	17	370	607	7312
Bränd flinta	5	25	1	5	35	230	12	330	37	350	13	140	10	70			113	1150
Svallad flinta	15	83	4	40	26	145	27	17	20	34	19	32	21	40	3	5	135	396
Bornholmsflinta							1	15									1	15

Tabell 3. Fyndmaterial

	A		B		C		Summa	
	A	V	A	V	A	V	A	V
block	3	285					3	285
pat. block	8	1000					8	1000
avslag	221	1780	127	810	12	130	360	2720
pat. avslag	377	4380	37	390			414	4770
pat. spånblock	8	835					8	835
spån	7	33	6	35	1	2	14	70
pat. spån	19	95	2	2			21	97
mikrospån			1	1			1	1
spånskrapa	3	9					3	9
pat. spånskrapa			1	2			1	2
pat. skivskrapa	1	30					1	30
skivborr	1	55					1	55
tvärpil	4	7					4	7
kärnyxa	1	45					1	45
eggavslag, kärnyxa	1	45					1	45
skivyxa	5	225	1	22			6	247
pat. skivyxa			2	100			2	100
Summa	659	8824	177	1362	13	132	849	10318
Bränd flinta	135	873	38	173	1	2	174	1048
Svallat material	38	210	33	87	15	40	86	337

Tabell 4. Fyndmaterial

	antal	vikt
avslag	45	240
spån	2	15
mikrospån	1	2
tvärpil	1	2
frag. kärnyxa	1	35
bränd flinta	63	550
svallad flinta	8	10

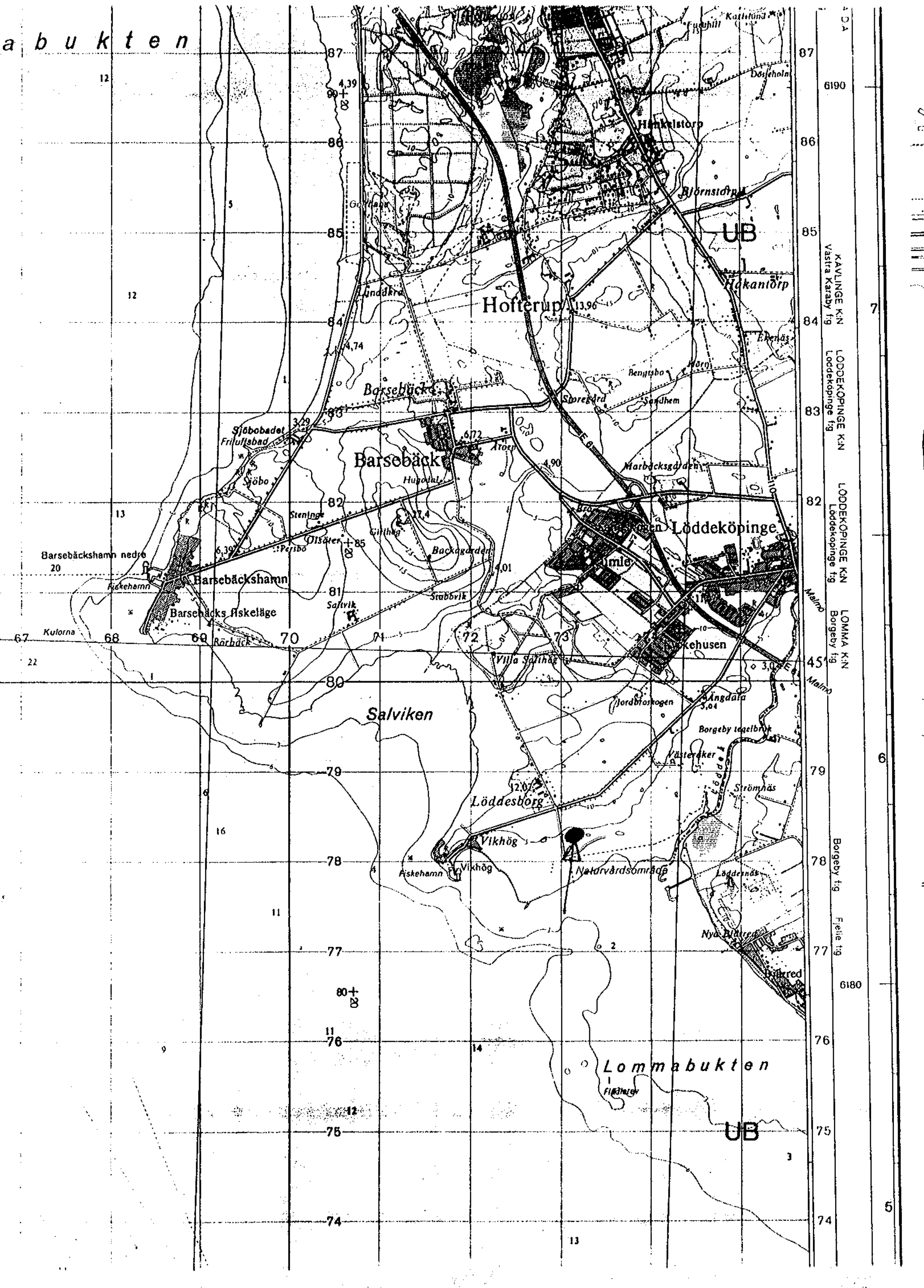

a bukten
Hofterup
Barsebäck
Barsebäckshamn
Barsebäckshamn nedre
Barsebäcks fiskeläge
Sjöbobadet
Friluftsbad
Sjöbo
Steninge
Olsäter
Persbo
Hunnodal
Backagården
Stubbvik
Saltvik
Lundåkra
Barsebäcksby
Storegård
Sandhem
Bengtsbo
Marbäcksgården
Löddeköpinge
Håkantorp
Björnstorp
Hänkelstorp
Salviken
Villa Salthög
Jordbroskogen
Ängdala
Borgeby tegelbruk
Västeråker
Strömnäs
Löddesborg
Vikhög
Fiskehamn
Naturvårdsområde
Löddesnäs
Nya Bjärred
Bjärred
Lommabukten
Kulorna
Rörbäck
Fiskehamn
UB
KÄVLINGE K:N
Västra Karaby fg
LÖDDEKÖPINGE K:N
Löddeköpinge fg
LOMMA K:N
Borgeby fg
Fjelie fg
6190
6180

LÖDDESBORG
LÖDDEKÖPINGE SN, SKÅNE
SCHAKTPLAN 1981

UNDERSÖKNINGAR 1964–1970

0 25m

3

BRUNNSLOCK
FIX 4.04 m.ö.h.

2
4
8

106.5m GRUSVÄG

1

6
B
9
14
11
12
7
13
10
5
A

C
A
Al B
D

X–65
Y 0

X–65
Y–50

X–65
Y–100

X–65
Y–150

X–65
Y–200

NR 1

LÖDDESBORG 81
provgrop 1
skala 1:20

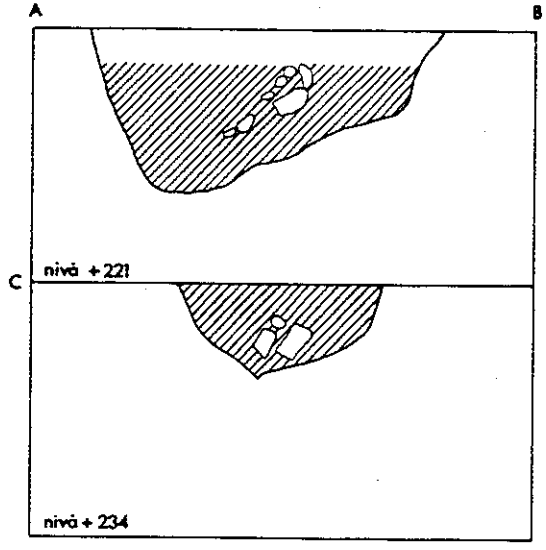

LÖDDESBORG 81
provgrop 1
skala 1:20

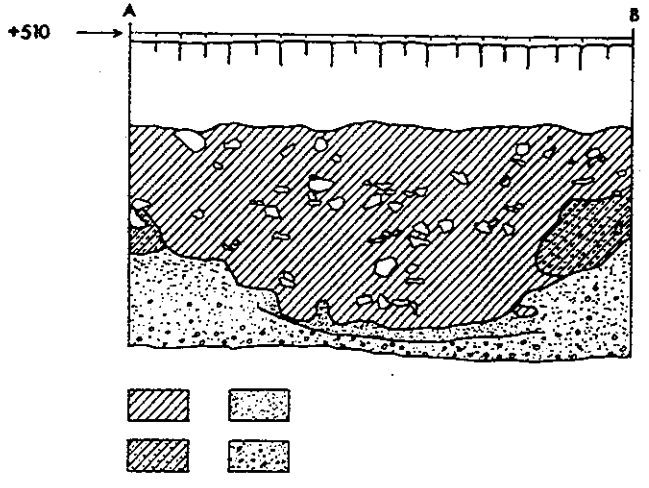

LÖDDESBORG 81
provgrop 1
profil C–A
skala 1:20

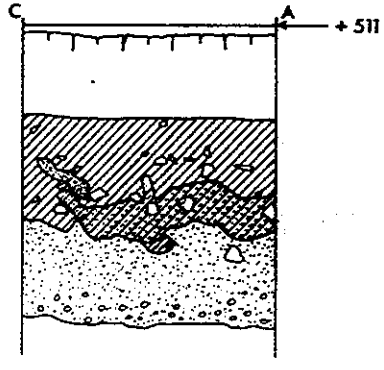

LODDESBORG 81
profil A–B
skala 1:20

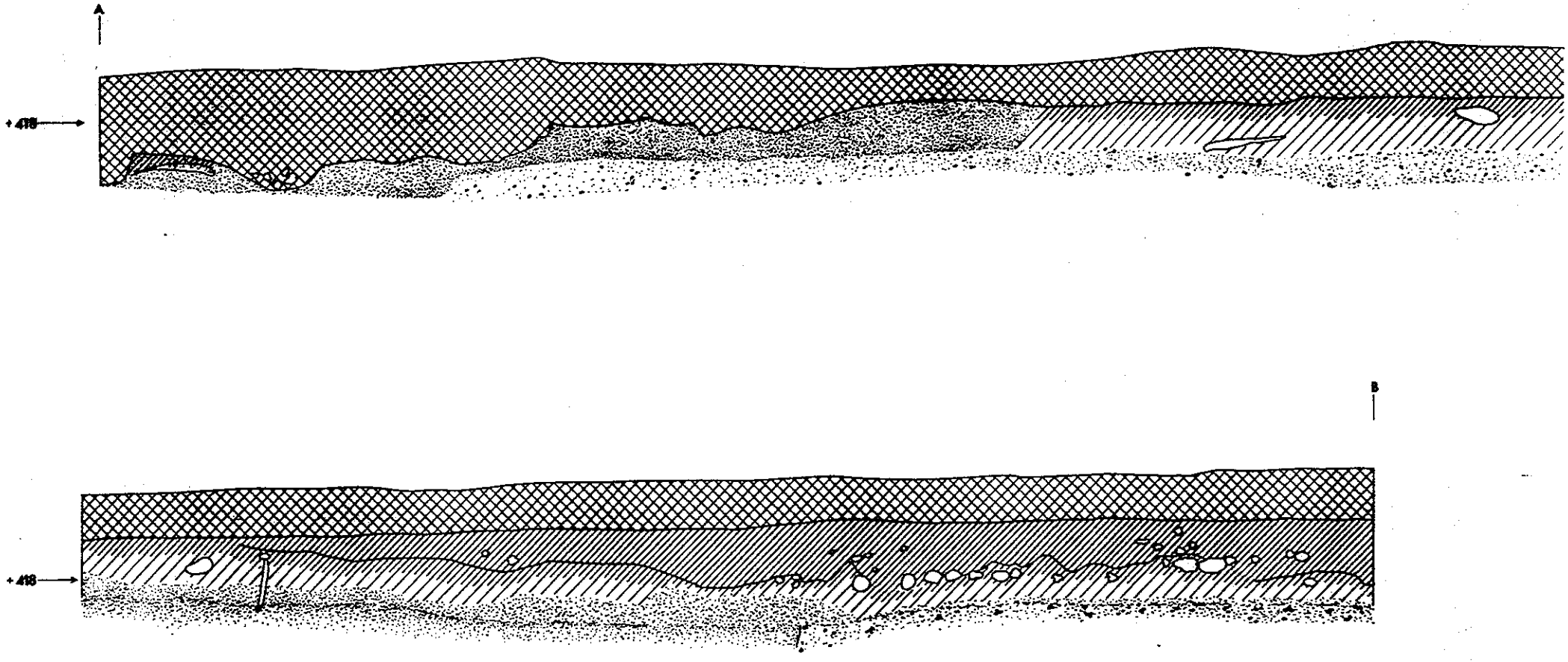

OMRÖRT-PLÖJT KULTURLAGER
ÖVRE KULTURLAGER
UNDRE KULTURLAGER
2 U N
SAND
LERA

NR 3

LÖDDESBORG 81
profil A–B
skala 1:10

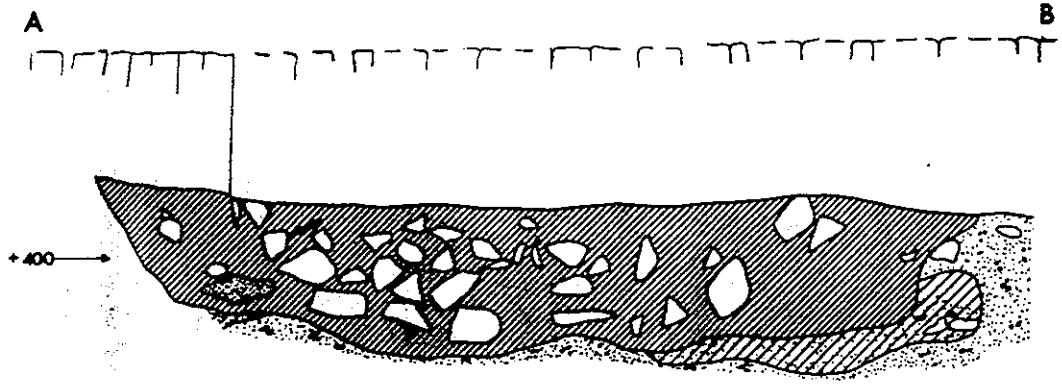

LÖDDESBORG 81
plan A I
skala 1:20

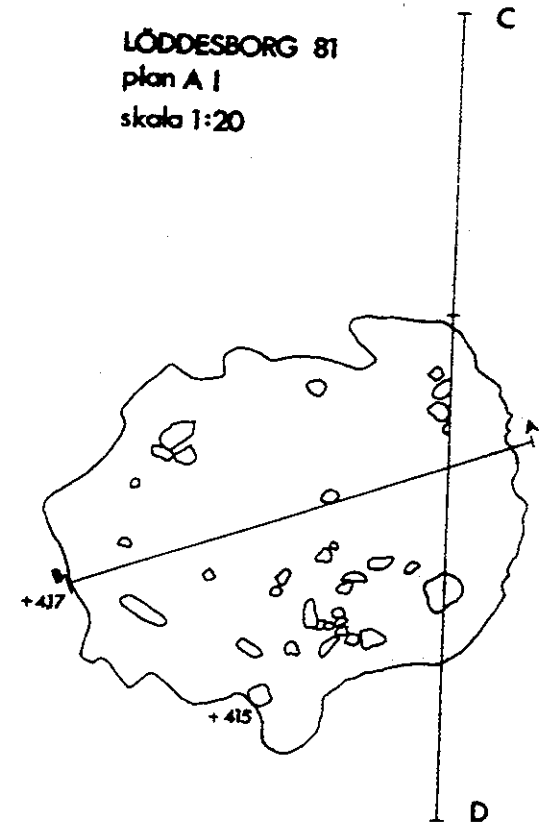

LÖDDESBORG 81
profil C–D
skala 1:10

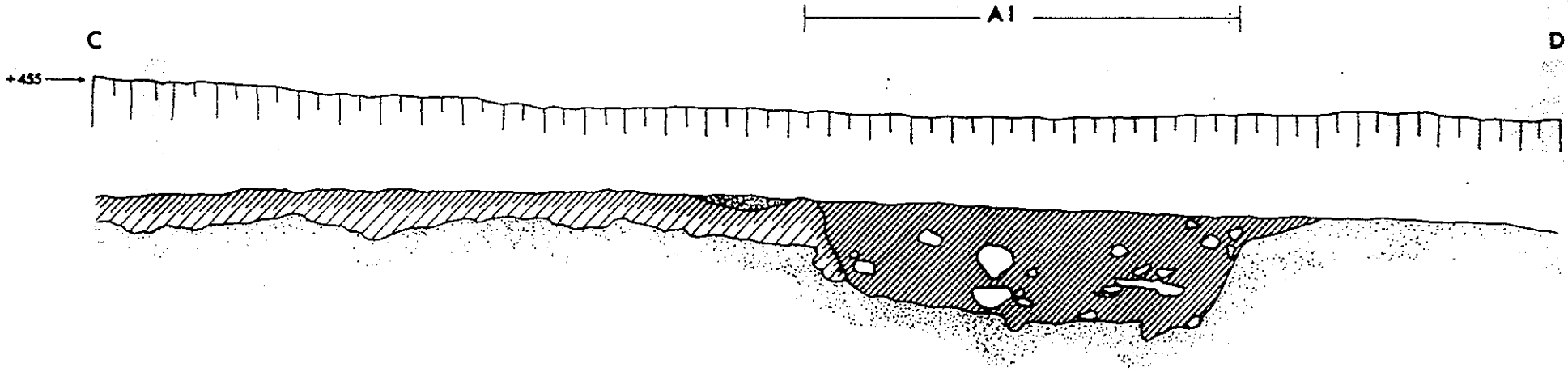

1 Provgrop 1, nedgrävning, norra schaktprofilen

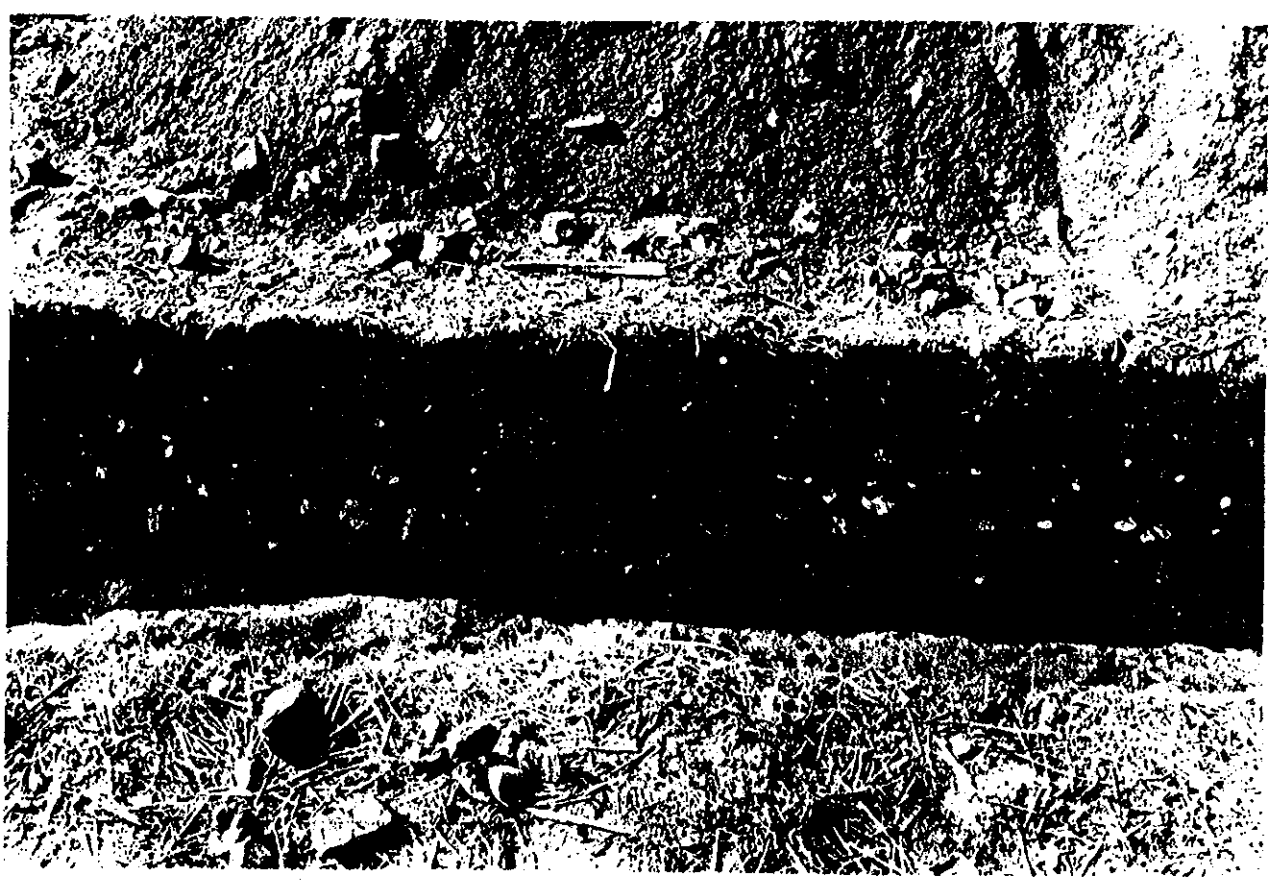

2 Norra delen av det västligaste schaktet, västra schaktprofilen

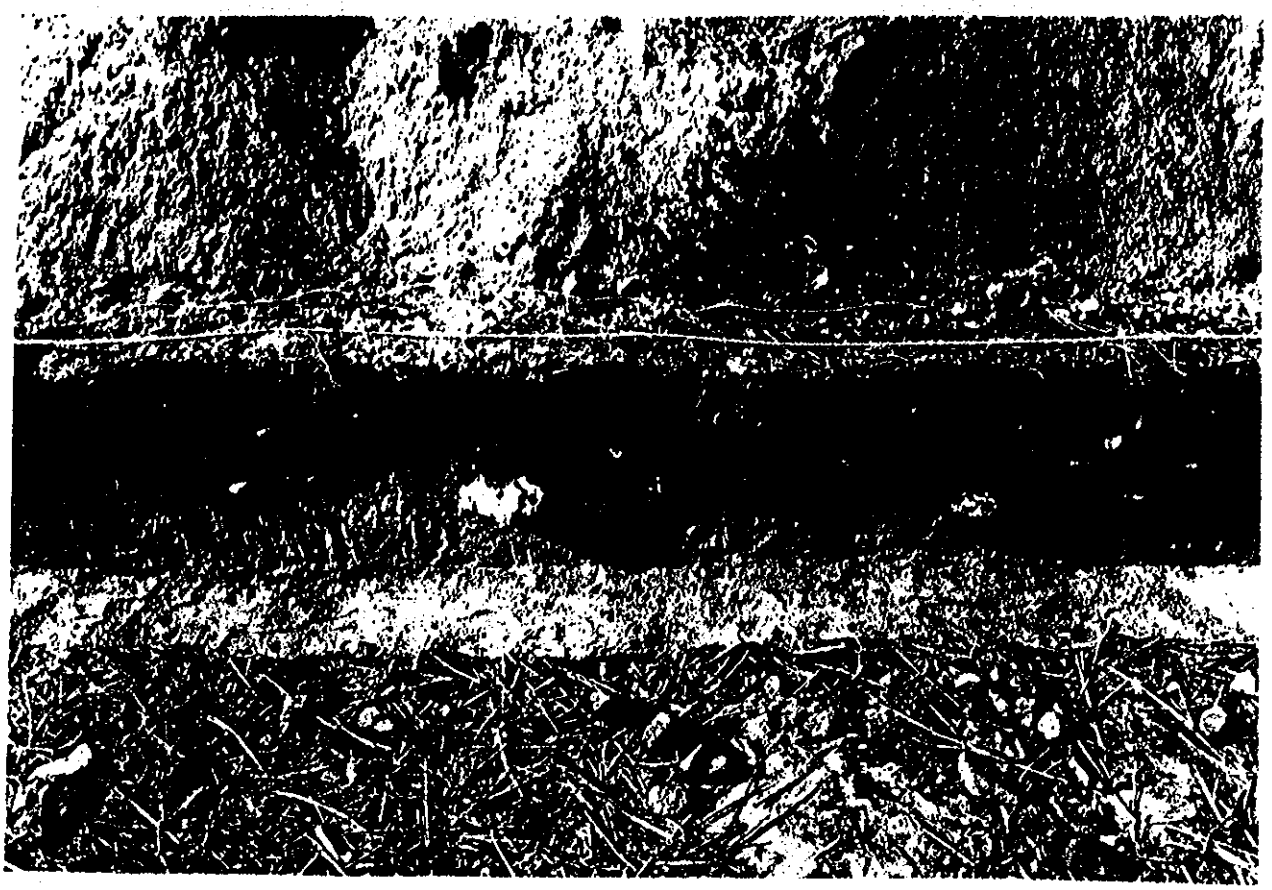

3 Södra delen av det västligaste schaktet, västra schaktprofilen

4 A 1, härdgrop, plan från SV

5 A 1, härdgrop, profil från NV